Arbetsmarknadsminister Hillevi Engström.

Ingenjörsbrist lurar runt hörnet

Publicerad: 2010-11-01 22:02
Ändrad: 2010-11-02 01:22
”Ingenjörer har ett enormt värde för Sveriges konkurrenskraft” menar arbetsmarknadsminister Hillevi Engström. Arbetsmarknaden ser onekligen ljus ut för ingenjörer och tekniker, men mörka moln tornar upp sig i horisonten. En brist på uppemot 18 000 ingenjörer inom en tioårsperiod och risk för att kunskap går förlorad i generationsväxlingen. Läs hur arbetsmarknadsministern vill lösa problemen.
Vill du få fler nyheter? Prenumerera på nyhetsbrev 6 ggr/år Tekniknyheter varje dag

Drömjobbet för män 2010 är antingen ingenjör, entreprenör eller musiker enligt en undersökning som Kairos Future gjort tillsammans med Manpower. Bilden av ingenjörer är att de ofta har hög lön och bidrar till att förbättra samhället. Det låter lovande, för det behövs fler ingenjörer.

SENASTE HÖGKONJUNKTUR

Under senaste högkonjunkturen varnade många för ingenjörsbrist. De stora kullarna av 40-talister närmade sig pensionsålder och intresset för teknik och naturvetenskap var lågt bland skolungdom. Många högskoleplatser på ingenjörsutbildningar gapade tomma.

Sedan dök Sverige in i lågkonjunktur på grund av den globala finanskrisen. Den drog undan mattan för många svenska exportbranscher. Ingenjörer och tekniker, som varit vana vid hög arbetsbelastning och övertid, fick känna på en vikande arbetsmarknad.

Teknikföretagen rapporterade för ett år sedan om rekordlåg brist på ingenjörer och tekniker i svensk industri. Idag har var femte industriföretag ingenjörsbrist igen, värst är det för maskinindustrin. Eller bäst, beroende på hur man ser det. Arbetsmarknaden för maskiningenjörer och maskintekniker ser ljus ut.

HUR LÖSER REGERINGEN EKVATIONEN?

Vilka arbetsmarknadspolitiska åtgärder vill regeringen sätta in för att lösa ekvationen med brist på ingenjörer och tekniker och samtidigt för få tekniskt utbildade?

– Man kan börja med att konstatera att de stora strukturella utmaningarna vad gäller ingenjörsbristen går längre än vad som kan lösas med arbetsmarknadspolitiska insatser, svarar arbetsmarknadsminister *Hillevi Engström*. Det handlar om att stärka skolan, fokusera utbildningen mer mot det naturvetenskapliga innehållet, samt att attrahera duktiga studenter till landets tekniska utbildningar på både högskolor och universitet. Men flera insatser kan göras direkt: till exempel inom ramarna för yrkesvux. Här satsar regeringen extra resurser för 2011. Dessutom, vi vill utveckla ett lärlingssystem som stärker kopplingen mellan utbildning och arbetsmarknaden. Detta system ska fokusera på praktiska och tekniska områden. Regeringen föreslår dessutom en tillfällig satsning på 10 000 nya platser på universitet och högskolor under 2010 och 2011.

STATENS GYLLNE CHANS

Lågkonjunkturen gav statliga arbetsgivare en gyllene chans att rekrytera svårflörtade ingenjörer. En undersökning av fackförbundet ST om rekryteringsbehovet inom statliga myndigheter, bolag och universitet visade på 10 000 jobbchanser för ingenjörer inom de närmaste fem åren.

EFTERTRAKTADE BYGGNADSINGENJÖRER

En bransch som åkt berg- och dalbana är bygg och anläggning. Under ett par år har man gått från tvärstopp för nybyggnation till full gas och stor efterfrågan på byggnadsingenjörer och byggnadstekniker samt VVS-ingenjörer. Fackförbundet SKTF varnar dessutom för gigantiska pensionsavgångar inom de närmaste fyra – fem åren inom bygg och VVS på de kommunaltekniska avdelningarna.

TAPPAR KUNSKAP OCH KOMPETENS

Inom sektorn bank och finans råder det brist på dataspecialister och IT-tekniker som är kunniga på äldre mjukvara för stordatorer, som programmeringsspråket Cobol. Det är ett exempel på arbetsplatser där kompetens som kan gå förlorad när 40-talisterna tackar för sig. Ett annat är kunskapen om de gamla vatten- och avloppssystem vi har i Sverige. Ritningar över dem är inte ens digitaliserade idag. Det här är vad våra medlemmar berättar om. Hur kan er politik möta den här verkligheten?

– Hela landet måste jobba aktivt med den generations- och kompetensöverföring som sker i samhället, förklarar arbetsmarknadsminister Hillevi Engström. I många länder har man

kommit längre med ”on-the-job-training” program och i Sverige borde vi ta inspiration av detta. Ett lärlingssystem är en väg framåt, men alla har ett ansvar, inte minst parterna. Det har förekommit lokala exempel på att återuppliva 4-åriga tekniskt inriktade gymnasieutbildningar. Det kan vara något att titta på framöver: det vill säga, hur man arbetar lokalt för att möta lokala flaskhalsar i kompetensförsörjningen. Intressera unga för teknik i skolan. Sommarjobb och praktikplatser tidigt.

REDAN NU INGENJÖRSBRIST

I en kartläggning Ingenjörsamfundet gjort tillsammans med Arbetsförmedlingen av tolv yrkesgrupper inom teknik och naturvetenskap pekar sju på brist på arbetskraft inom det närmaste året. För de övriga är arbetsmarknaden i balans. Ingen yrkesgrupp visar ett överskott av arbetskraft.

Ser man på tio års sikt kommer det att vara stor efterfrågan på åtta av tolv kartlagda ingenjörsyrken, så stor att tillgången inte kan möta behovet. Orsaker i samtliga yrkesgrupper är stora pensionsavgångar och för få utbildade ingenjörer och tekniker. Kartläggningen ger tydliga signaler på en arbetsmarknad i obalans.

En del av lösningen skulle kunna vara att locka fler tjejer att bli ingenjörer. Bland kvinnor är ingenjör inte ett drömjobb än. De vill hellre bli ekonom, inredningsarkitekt eller personalchef. Vilken politik vill arbetsmarknadsministern föra?

– Igen, det är viktigt att vi fortsätter satsa på utbildning inom ramarna för högskola och universitet och samtidigt ser till att Sverige stärks som forskningsnation, menar arbetsmarknadsminister Hillevi Engström. Samtidigt är det viktigt att nämna den arbetskraftsinvandringsreform som sjösattes för några år sedan. Den är behovsbaserad och innebär att tusentals ingenjörer och tekniker från hela världen har möjlighet att komma till Sverige och arbeta. Detta är ett sätt att möta den omedelbara bristen på kompetens, men det räcker inte. Arbetsgivare, fackliga organisationer och politiker måste tillsammans se till att - intresset för teknik växer bland nästa generations arbetstagare och egenföretagare. Intressera barn och unga för detta område, särskilt flickor.

ÅTERINFÖRA INGENJÖRSEXAMEN

2008 föreslog regeringen att återinföra gymnasieingenjörsexamen som lades ner 1992. Utbildningsminister *Jan Björklund* sa i en intervju till Ingenjörsamfundets medlemstidning att företag kommer att gå med dammsugare efter dessa mellaningenjörer. Skolverket fick i uppdrag att föreslå hur ett nationellt teknikprogram i den nya gymnasieskolan ska se ut.

Frågan är om de hinner få det klart i tid. 2020 kommer det att saknas mellan 10 000 – 18 000 gymnasie- och högskoleingenjörer enligt SCB:s prognos. Det är inte bara en annalkande brist på kvalificerad arbetskraft utan också en risk att kompetens går förlorad i glappet.

Jan Björklund tror att en dammsugning sker på mellaningenjörer. Vad gör ni arbetsmarknadspolitiskt för att överbrygga år av ingenjörsbrist?

– Inom ramarna för arbetsmarknadspolitiken finns möjlighet till arbetsmarknadsutbildning, berättar arbetsmarknadsminister Hillevi Engström. I slutet av augusti gick 7 800 personer en arbetsmarknadsutbildning. Dessa utbildningar är oftast kortare, och några har ett tekniskt inriktat utbildningsinnehåll. Med nuvarande resurser går det att komma upp i 11 000 deltagare. Men återigen, det handlar om att fortsätta satsningar på utbildning inom ramarna för det reguljära utbildningsväsendet.

INGENJÖRER HAR ETT ENORMT VÄRDE

I tider där debatten om arbetsmarknaden mest handlar om att få människor i arbete kan varningstecken på ingenjörsbrist ses som ett angenämt samhällsproblem. Det gör inte tecknen mindre angelägna. Ingenjörsamfundet tror på framtiden och vet att medlemmarna är viktiga för svensk konkurrenskraft. Frågan är hur arbetsmarknadsminister Hillevi Engström ser på saken:

– Ingenjörerna har ett enormt värde för Sveriges konkurrenskraft. Dels i ryggraden för svensk ekonomi: vår exportorienterade industri, dels i en framväxande tjänstesektor som har ett allt tydligare tekniskt kvalificerat innehåll. Och inte minst i byggindustrin med relaterade branscher. Om Sverige ska fortsätta vara starkt måste vi fokusera på teknisk utbildning och stärka skolan.

Av: Helena Thorén, helena.thoren@axlainformation.se
Ansvarig utgivare: Terje Andersson, terje.andersson@ingenjorsamfundet.se